

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»

*25 річчю кафедри
присвячується*

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ НАУКОВЦІВ І СТУДЕНТІВ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»

Маріуполь, 25 жовтня 2018 р.

Матеріали конференції

Маріуполь 2018

УДК 339.9.012.24

ББК 65.9(4укр)8

Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції науковців і студентів (м. Маріуполь, 25 жовтня 2018 р.). Маріуполь: ДонДУУ, 2018. 269 с.

Розглядаються актуальні проблеми сталого розвитку світової економіки, зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах світових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Організаційний і програмний комітет

- Марова С.Ф. – д.держ.упр., професор, ректор Донецького державного університету управління;
- Балуєва О.В. – д.е.н., доцент, проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління;
- Токарева В.І. – д.держ.упр., професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління;
- Дятлова В.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Раффілд Барні Т. – д-р філософії, професор, Ашвілль, Північна Кароліна, США, почесний професор Донецького державного університету управління;
- Каїра Зоя С. – д.е.н., професор, професор Вищої школи банківської справи в Гданську, Польща;
- Гечбая Бадрі – д.е.н., керівник департаменту управління бізнесом Батумського Державного Університету ім. Шота Руставелі, Грузія;
- Зяцько Йозеф – професор, Президент Європейського інституту післядипломної освіти, директор Східноєвропейського агентства розвитку, Словаччина;
- Табаків Іван – голова Варненської Торгово-промислової палати, Болгарія.

©Автори, 2018
©ДонДУУ, 2018

**РОЗВИТОК МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ:
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ**

Дятлова В.В., д.е.н., професор

Єрохіна Д.О., студент магістратури

Чурілович А.В., студент магістратури

Донецький державний університет управління

Маріуполь, Україна

Металургія – це системоутворююча, стратегічна галузь України, яка дозволяє отримувати позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу та формувати валютні резерви Національного банку. Більш, ніж 40% валютних надходжень України формуються гірничо-металургійним комплексом. Роль галузі в економіці є такою, що у випадку її занепаду в економіці спостерігатиметься мультиплікативний негативний ефект, що буде проявлятися у порушенні макроекономічної стабільності та скороченні зайнятості у низці суміжних галузей [1].

За даними Всесвітньої асоціації виробників сталі (World Steel Association, WSA), українські металурги за підсумками 2017 року скоротили виробництво сталі на 6,4% порівняно з 2016 роком – до 22,7 млн. тонн, знизившись при цьому з 10-го на 12-те місце у списку світових виробників цієї продукції. Для порівняння: за підсумками 2016 і 2015 років Україна зберегла 10-те місце в світовому рейтингу виробників сталі, збільшивши виробництво на 5,5% порівняно з 2015 роком – до 24,2 млн тонн; за підсумками 2013 року – посіла 7-ме місце в рейтингу WSA, виплавивши 30,4 млн. тонн сталі; у 2014 році країна опустилася на 10-те місце з результатом виплавки 27,2 млн. тонн.

З 2014 року на діяльність вітчизняних металургів почали негативно впливати два чинники. Перший чинник – військові дії на Донбасі, де розташовано більше половини металургійних виробничих потужностей.

Другий чинник, прояв якого був найбільш помітний у 2015 році, – зниження світових цін на металургійну сировину і готову продукцію, що знизило доходи компаній і збільшило конкуренцію на світових ринках.

Згідно зі звітом WSA за 2017 рік, лідерство в рейтингу світових виробників сталі зберіг Китай – 831,7 млн. тонн (зростання порівняно з 2016 роком на 5,7%). Далі йдуть: Японія (104,7 млн. тонн, -0,1%), Індія (101,4 млн. тонн, +6,2%), США (81,6 млн. тонн, +4%), Росія (71,3 млн. тонн, +1,3%), Південна Корея (71,1 млн. тонн, +3,7%), Німеччина (43,6 млн. тонн, +3,5%), Туреччина (37,5 млн. тонн, +13,1%), Бразилія (34,4 млн. тонн, +9,9%), Італія (24 млн. тонн, +2,9%), Тайвань (23,2 млн. тонн, +6,8%). У 2017 році порівняно з 2016 роком 66 країн, що входять до рейтингу WSA, збільшили виробництво сталі в цілому на 5,5% - до 1,675 млрд. тонн.

Далі країни в першій десятці рейтингу розташувалися в такому порядку: Індія (8,8 млн. тонн, +4,9%), Японія (8,7 млн. тонн, +0,1%), США (6,8 млн. тонн, +4,4%), Південна Корея (6,1 млн. тонн, +4,5%), Росія (5,9 млн. тонн, -4,2%), Німеччина (3,6 млн. тонн, +11,5%), Туреччина (3,3 млн. тонн, +15,1%), Бразилія (2,8 млн. тонн, +19,2%). У цілому в грудні минулого року порівняно з груднем 2016 року 66 країн, що входять до рейтингу WSA, збільшили виробництво сталі на 3,9% – до 138 млн. тонн.

Загалом виробництво сталі за останні 65 років збільшилося в 8,5 разів. Саме потреба обумовлювала значні темпи, починаючи з 2000 р., причому показник виробництва більше 1 млрд. спостерігався вже в 2004 р. (табл. 1).

У результаті активізації зовнішньоекономічної діяльності маємо вкрай викривлене співвідношення між експортом і внутрішнім споживанням металопродукції – 85,0:15,0. У розвинутих країнах це співвідношення протилежне – 10,0:90,0 [3, с. 213].

Залишилося дві країни у світі, які використовують мартенівський спосіб виплавки сталі, – Україна та Росія. Найбільші країни – виробники сталі використовують киснево-конверторне виробництво та електричний спосіб.

Співвідношення названих способів залежить від країни: Індія виробляє 57,3% сталі на основі електричних печей, США – майже 65%; Китай має 93,9% виробництв із киснево-конверторним способом. Україна, як і країни Азії, на 72% використовує киснево-конверторне виробництво та має найменший відсоток електричного виробництва сталі у світі. Причиною відсталості металургійного комплексу є повільне зменшення темпів інноваційного розвитку.

Таблиця 1

Світове виробництво сталі

Рік	Обсяги, млн. тонн	Рік	Обсяги, млн. тонн	Рік	Обсяги, млн. тонн
1950	189	1996	751	2006	1250
1955	270	1997	800	2007	1348
1960	347	1998	779	2008	1343
1965	456	1999	790	2009	1239
1970	595	2000	850	2010	1433
1975	644	2001	852	2011	1538
1980	717	2002	905	2012	1560
1985	719	2003	971	2013	1650
1990	770	2004	1063	2014	1670
1995	753	2005	1148	2015	1621

Укладено за даними [2].

Загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність збільшився з 1 до 7 млрд. грн., але із кожним роком скорочується кількість промислових підприємств, що впроваджували та реалізовували інновації (табл. 2).

Практично не спрямовуються кошти на внутрішні та зовнішні НДР, їх питома вага у загальному обсягу витрат – 0,2%. У 95-99% випадків інноваційна діяльність металургійних підприємств фінансується за рахунок власних джерел. Результати інноваційної діяльності теж мають спадні тенденції розвитку. Обсяг реалізованої інноваційної продукції зменшився на 8%, кількість упроваджених нових технологічних процесів скоротилася вдвічі. Майже 50% інноваційної продукції реалізовується за межі України. Вартість реалізованої продукції зменшилася практично на 1 млрд. грн. [5].

Інноваційна діяльність металургійних підприємств

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Підприємства			
Кількість підприємств, які займались інноваційною діяльністю (за напрямками інноваційної діяльності), од.	133	138	65
із них витрачали кошти			
на внутрішні НДР	21	23	13
на зовнішні НДР	16	15	11
на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	81	78	40
інші зовнішні знання	5	7	1
навчання та підготовку персоналу	27	22	-
ринкове запровадження інновацій	4	4	-
Інше	11	10	16
Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, од.	113	110	54
впроваджували інноваційні процеси	62	41	36
із них маловідходні, ресурсозберігаючі	56	10	17
впроваджували інноваційні види продукції	61	55	36
із них нові для ринку	9	13	7
Кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, од.	89	82	44
продукцію, що була новою для ринку	16	15	8
продукцію, що була новою тільки для підприємства	79	74	41
Кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (техн. досягнення) в Україні та за її межами, од.	30	30	30
Продукція і технології			
Кількість найменувань упроваджених інноваційних видів продукції, од.	352	354	324
Кількість упроваджених нових технологічних процесів, од.	221	320	122
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	6694393,4	2728256	6174632
продукція, що була новою для ринку	367312,1	156532	150248,9
продукція, що була новою тільки для підприємства	6327081,3	2571724	6024383
Реалізація інноваційної продукції за межі України, тис. грн.	4787691	1508932	3928747

Укладено за даними [4].

Отже, тільки модернізація, перехід на сучасні технології, концентрація капіталу та інтеграція виробництва дозволять українській металургії залишатися конкурентоспроможною на світовому ринку.

Список літератури

1. Пікус А.Ю. Металургійна галузь України: Тенденції та перспективи. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 4. С. 92-102.

2. Worldsteel Association. URL: <http://www.worldsteel.org>.
3. Формування галузевих ринків України: перехідний період / За ред. д-ра економ. наук, проф. В.О. Точиліна. Київ: Фенікс, 2004. 332 с.
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики, 2015. 2016. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Шапуров О. О. Аналіз сучасних тенденцій у металургії: інноваційно-інвестиційний розвиток та конкурентоспроможність на світовому ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 11. С. 168-173.

ОПТИМІЗАЦІЯ КВОТИ ПІДПРИЄМСТВА НА КОНКУРЕНТНОМУ РИНКУ: ПАРАДОКС БЕРТРАНА

*Каїра З.С., д.е.н., професор
Донбаська державна машинобудівна академія*

Краматорськ, Україна

Ващенко О.П., д.т.н., професор

Державний університет телекомунікацій

Київ, Україна

Шамшин В.М., інженер

ФМ «Сертифікат»

Покровськ, Україна

Парадокс Бертрана виникає, коли фірми з однаковими питомими витратами виробництва намагаються конкурувати на ринку олігополії, вибираючи кожна найбільший обсяг виробництва. У конкурентному випадку, коли одна з фірм має більш низькі граничні витрати, наприклад, при використанні кращої технології виробництва, вона може знижувати ціну нижче граничних витрат конкурента і